

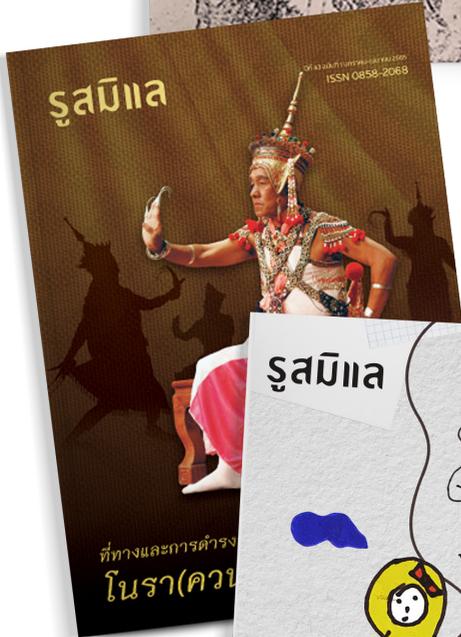
บทบรรณาธิการ

Editor's Note

ในฐานะบรรณาธิการประจำฉบับส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปี 2567 และจะเป็นปีที่วารสารรัฐสมิแลก้าวเข้าสู่ปีที่ 52 นับตั้งแต่การตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 2515 โดยการริเริ่มของท่านอาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ซึ่งท่านเคยเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีในห้วงเวลาดังกล่าว

หลายท่านอาจรู้จักอาจารย์ในฐานะที่ท่านได้รับการเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรมให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี พ.ศ. 2536 คราวนั้นผู้เขียนเองก็เริ่มรู้จักอาจารย์เนาวรัตน์มากขึ้น และสนใจอ่านงานเขียนของท่าน โดยเฉพาะวรรณกรรมทางการเมือง และสังคมที่ท่านสามารถร้อยเรียงถ้อยคำให้เกิดพลัง และเป็นอาวุธในการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน การริเริ่มของท่านในวันนั้น การสานต่ออุดมการณ์วารสารรัฐสมิแลของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี การสนับสนุนจากท่านผู้เขียนหลากหลายแวดวง และกำลังใจจากผู้อ่าน ทำให้วารสารรัฐสมิแลยังคงยืนอยู่ได้จนถึงวัยกลางคนแล้ว และผ่านห้วงเวลาแห่งความท้าทายมาหลายครั้งหลายครา

ห้วงเวลาที่ท้าทายตามที่ผู้เขียนกล่าวถึงเมื่อสักครู่นี้ ส่วนหนึ่งก็เป็นเรื่องที่กำลังเกิดขึ้น และอาจจะเปลี่ยนวารสารรัฐสมิแลพอสมควร ก็คือ การเกิดขึ้นของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre: TCI) ที่เป็นหน่วยงานในการทำหน้าที่รวบรวมวารสารทางวิชาการในประเทศไทยให้เป็นระบบระเบียบ มีการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เรียกว่า “มาตรฐาน” ต่าง ๆ ในหลายด้าน โดยเฉพาะเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ “ลักษณะของผลงานที่เผยแพร่ในวารสาร” ที่มุ่งเน้น

เฉพาะผลงานเขียนในเชิงวิชาการเป็นหลัก เช่น บทความวิจัย บทความทางวิชาการ บทความปริทัศน์ หนังสือ เป็นต้น ในขณะที่วารสารรัฐสมิแล เป็นวารสารที่ไม่เข้าเกณฑ์ตั้งแต่การตั้งชื่อวารสารที่ไม่ได้สื่อถึงแนวทางด้านเนื้อหาของวารสารที่ชัดเจนนัก สำหรับท่านใหม่ที่ไม่รู้จักมาก่อน และลักษณะผลงานที่เผยแพร่ในวารสารที่ไม่ได้มีเพียงผลงานทางวิชาการ ดังที่กล่าวมาเท่านั้น แต่ยังมีผลงานเขียนในลักษณะอื่น ๆ อีกที่วารสารรัฐสมิแลเปิดกว้างให้มีที่ทางการเผยแพร่สู่สาธารณะ เช่น บทสัมภาษณ์ บทกวี บทความวิพากษ์ บทความทั่วไป รายงานพิเศษเชิงข่าว สารคดี เป็นต้น ลักษณะของงานเขียนเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในกฎเกณฑ์ที่กำหนดในฐานวารสารดังกล่าว ความไม่เข้ารูปเข้ารอยกับกฎเกณฑ์ที่ว่ามานั้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วารสารรัฐสมิแลได้รับการจัดอันดับอยู่กลุ่มที่ 3 หรือเรียกว่า TC13 ซึ่งมีแนวโน้มที่จะถูกถอดออกจากฐานข้อมูลวารสาร TCI ในอนาคต

ในฐานะบรรณาธิการย่อมมีความกังวลไม่น้อยเพราะไม่แน่ใจว่านโยบายของมหาวิทยาลัยจะดำเนินการเช่นใดกับวารสารรัฐสมิแลที่มีอายุใกล้คนเกษียณเช่นนี้ที่ผ่านมา มีการนำประเด็นนี้เข้าสู่การพิจารณาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมาแล้วหลายต่อหลายครั้ง แต่ก็เป็นที่น่ายินดีว่าผู้บริหารยังเห็นความสำคัญของวารสารรัฐสมิแลที่พร้อมจะต่อลมหายใจให้วารสารฉบับนี้ยังคงทำหน้าที่ของตนเองเช่นเดิม แม้ว่าจะถูกถอดถอนออกจากฐานข้อมูลวารสารดังกล่าวก็ตาม และได้มีการหารือกันว่า มหาวิทยาลัยมีความจำเป็นที่จะต้องหาระบบใหม่ ๆ มาเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานของวารสารรัฐสมิแลต่อไป ด้วยความแน่นอนที่จะให้เป็นพื้นที่สำหรับงานเขียนทุกประเภทที่เกี่ยวข้อง

กับสังคม การเมือง ประเพณี และวัฒนธรรมของภาคีต่อไป และในปี 2567 นี้ จะมีงานเขียนที่มีเนื้อหาจากประเทศในแถบคาบสมุทรมาเลย์มาเผยแพร่เพิ่มเติมด้วย เพื่อแสดงให้เห็นถึงสายพันธ์ของผู้คนที่เชื่อมโยงกันมาตั้งแต่อดีต และควรจะได้รับบริการฟื้นฟูเพื่อความเข้าอกเข้าใจกันมากขึ้น

แม้ว่าอนาคตวารสารรัฐสมิแลอาจจะไม่ได้อยู่ในฐานข้อมูลวารสารวิชาการไทยแล้วก็ตาม กองบรรณาธิการยังมีความแน่วแน่ที่จะนำมาตราฐานบางอย่างที่ฐานข้อมูลวารสารไทยกำหนดมาใช้เป็นแนวทางการรักษาคุณภาพของวารสาร โดยเฉพาะผลงานทางวิชาการที่เผยแพร่ในวารสารรัฐสมิแลจะต้องได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ตามจำนวนที่กำหนด เป็นต้น

เมื่อมหาวิทยาลัยในฐานะผู้พิมพ์ผู้โฆษณาวารสารรัฐสมิแลมีนโยบายที่ชัดเจนอย่างนี้แล้ว ก็เหลือแต่ผู้เขียนและผู้อ่านทุกท่านที่จะร่วมกันใช้พื้นที่แห่งนี้ให้เกิดประโยชน์ สร้างที่ทางของงานเขียนที่หลากหลายประเภทที่เกี่ยวข้องกับภาคใต้และชายแดนได้ร่วมกัน พื้นที่แห่งนี้ยินดีต้อนรับทุกท่านเช่นเดิม

สำหรับวารสารรัฐสมิแลฉบับส่งท้ายปี 2566 นี้ มีพาดหัวตัวโต ๆ เพื่อเป็น Theme บอกให้รู้ถึงเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ว่า “ความจน คนชายขอบ” จริง ๆ แล้ว ผู้เขียนก็ไม่ค่อยชอบข้อความนี้มากนัก เพราะจากการทำงานในชุมชนภาคใต้และชายแดนได้มาหลายปี มีหลายเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้เขียนรู้สึกตั้งคำถามกับ “ความจน” ไม่น้อย โดยเฉพาะความจนที่มาจากมุมมองของการพัฒนาของภาครัฐที่มีตัวชี้วัดเชิงตัวเลขเป็นเป้าหมายสำคัญ หรือความจนที่มาจาก

มุมมองนักวิชาการอย่างตัวผู้เขียนเองก็ตาม ต่างก็มีตัวชี้วัดของรายได้ที่ต้องเพิ่มขึ้นหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้วเช่นเดียวกัน สรุปแล้วความจนต่างมีคนอื่นกำหนดนิยามและนำมาทาบทับกับชาวบ้านทั้งสิ้น และความจนนั้นมักจะผูกติดมากับคำว่า “คนชายขอบ” ด้วยเสมอราวกับโรคความดันโลหิตสูงที่มักจะพ่วงมาพร้อมโรคเบาหวานเป็นของแถมด้วยเสมอ อะไรประมาณนั้น

วารสารรัฐสมิแลฉบับนี้จึงมิได้มีความตั้งใจที่จะผลิตข่าวทกรม “ความยากจน คนชายขอบ” ดังที่พาดหัวตัวโต ๆ ไว้ที่หน้าปก แต่ตรงกันข้าม คือ อยากจะชวนทุกท่านตั้งคำถามกับวาทกรรมนั้นมากกว่าแล้วชวนกันคิดเพื่อหาคำตอบร่วมกัน และก็เชื่อแน่ว่าคงไม่มีคำตอบสำเร็จรูปให้ทุกท่านนำไปยึดถือเป็นสรณะ เพราะความจนเองมันก็แปรผันไปตามยุคสมัยของสังคมการเมืองและการประดิษฐ์ถ้อยคำของนักวาทกรรมนิยม

หน้าปกวารสารรัฐสมิแลฉบับนี้ เป็นผลงานของผู้ร่วมเรียนรู้ท่านหนึ่งใน “โครงการกินอยู่ ดูดีมีอาชีพที่ปะกาสะรัง” ที่ผู้เขียนเป็นผู้ดำเนินโครงการ โดยเธอเป็นเยาวชนนอกระบบการศึกษาวัย 15 ปีในชุมชนต.ปะกาสะรัง อ.เมือง จ.ปัตตานี การเข้าร่วมโครงการนี้

ผู้เข้าร่วมโครงการจะต้องเป็นผู้ว่างงาน มีรายได้เล็กน้อย (ต่ำกว่า 6,000 บาทต่อเดือน) ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เยาวชนนอกระบบการศึกษา เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของทุนพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานปี 2566 ที่สนับสนุนโดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) แต่เป็นที่น่าเสียดายที่เธอไม่สามารถเข้าร่วมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพในโครงการนี้ได้ เธอไม่ได้ให้เหตุผลที่ชัดเจนนักว่าเพราะเหตุใดจึงขอถอนตัวออกจากโครงการดังกล่าว จากภาพที่เธอวาดไว้นั้น ผู้เขียนเชื่อว่าเธอมีความใฝ่ฝันที่จะเห็นตัวเองพัฒนาขึ้นในอนาคต เพียงแต่แนวทางของโครงการนี้อาจไม่ตรงกับจริตการเรียนรู้ของเด็กสาวคนนี้ก็ได้อาจก็ไม่แน่ว่าอนาคตเธออาจเป็นเจ้าของกิจการร้านจำหน่ายผลไม้ตามที่เราวาดไว้ในวันนี้ก็ได้

สุดท้ายนี้ ในโอกาสส่งท้ายปีเก่า ต้อนรับปีมังกรทอง 2567 ผู้เขียนขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกท่านเคารพนับถือจงดลบันดาลให้ท่านผู้อ่านวารสารรัฐสมิแลจงมีสุขภาพกาย จิตใจ และจิตวิญญาณที่เข้มแข็ง สามารถก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างสง่างาม และอย่าลืมที่จะมองหาคนรอบ ๆ ข้างแล้วชวนกันก้าวไปข้างหน้าด้วยกัน

ขอให้ทุกท่านประสบโชคดีทุกท่านครับ

ภริกาจณี ไคนุ่นนา

บรรณาธิการวารสารรัฐสมิแล